

9

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ VE SPOR

Prof. Dr. Seyhan HASIRCI¹

Giriş

Dünya nüfusunun yarısının ayrımcılık nedeniyle geri kaldığı bir durumda ekonomik büyüme, toplumsal istikrar ve sürdürülebilir kalkınma da doğal olarak engellenmiş olmaktadır. Eğitime, iş olanaklarına ve kaynaklara yetersiz erişimlerine rağmen, kadınlar ve kız çocukları sporda uluslararası başarılar kazanmaktadır. Ancak yine de, onların siyasi, sivil ve kültürel hayata olduğu kadar, spor yönetimine katılım olanaklarının da kısıtlı olduğunu görmekteyiz.

Günümüzde cinsiyetler arası eşitsizlik; ekonomik ve siyasi hayata katılımdan, eğitime erişime kadar birçok alanda etkisini göstermektedir. Toplumun yarısını oluşturan kadınlar, ekonomik ve toplumsal hayatta ve karar alma mekanizmalarında yeterince yer almamaktadır. Oysa toplumsal cinsiyet eşitliğinin ülkelerin kalkınması, insani gelişmenin sağlanması ve daha adil toplumların oluşması için en önemli unsurlardan biri olduğu bilinmektedir.

Cinsiyetimiz kadın ya da erkek fark etmeden, biyolojik olarak belirlenmiş bir temel özelliktir. Biyolojik özelliklerin getirdiği fiziksel farklılıkları bilim ile açıklamak mümkündür ve bu fiziksel farklılıklar bir ayrımcılık nedeni ya da üstünlük sebebi değildir. Bilimsel gözlem sonucunda fiziksel olarak bazı farklar görülse de, bilimin hiç bir alanı kadınların iş hayatında daha az aktif olmasının nedenini bu fiziksel farklılıklar ile açıklayamaz. Bu tamamen **toplumsal cinsiyet** eşitsizliğinin bir sonucudur.

Toplumsal cinsiyet eşitliği temel ve ihlal edilemez bir insan hakkıdır. Toplumsal cinsiyet eşitliği, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde de kabul edildiği üzere, insanların toplumsal cinsiyet de dâhil olmak üzere hiçbir statüye bakılmaksızın diğer insan haklarından faydalanmasına imkân tanıyan temel bir unsurdur.

¹ İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Spor Yüksek Okulu Öğretim Üyesi

SONUÇ

Yukarıdaki tüm verilere baktığımızda Ülkemizde spora katılım konusunda Kadın sayısının her geçen gün arttığı ancak, Türk sporunun yönetiminde kadının adının yok denecek kadar az olduğu söylenebilir! Yönetimde olanların da söz konusu spor dalına ilişkin bir geçmişlerinin olmadığı (özellikle Cimnastik sporunda) yok denecek kadar az olduğu rahatlıkla görülmektedir.

Burada dikkatleri çeken bir başka konu da; Özellikle Voleybol ve Cimnastik sporundaki Bayan sporcu sayılarının erkek sporculara oranla daha fazla olmasına rağmen, bu iki spor dalımızda Federasyon yönetim kurulunda bayanların hemen hemen hiç temsil edilmediğidir. Bu durum Cinsiyet Ayrımcılığı konusunda sınıfta kaldığımızın kanıtıdır.

Son olarak, Sporumuzu daha üst düzeyde yöneten en önemli iki kurumumuz olan Gençlik ve Spor Bakanlığımızda ve Spor Genel Müdürlüğü yönetimi bünyesinde kadına raslanmaması daha da büyük bir üzüntü kaynağı olduğu gibi, kadınların Federasyonlarda temsilinin çok zayıf olmasının da muhtemel bir nedendir. Tüm bu veriler doğrultusunda Ülke olarak Cinsiyet ayrımcılığı konusunda daha çok yol almamız gerektiği görülmektedir.

Kaynakça

- Birleşmiş Milletler. (1999). CEDAW 25 sayılı genel tavsiye. Erişim Tarihi (15 Haziran 2017): https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/belge/uluslararası_belgeler/ayrimcilik/CEDAW/tavsiye_kararlari/CEDAW%20Komitesi%20Tavsiye%20Kararlar%C4%B1_1-29. Pdf
- Birleşmiş Milletler. (2005). Final report: International year of physical education and sport. [Birleşmiş Milletler beden eğitimi ve spor yılı raporu]. Erişim Tarihi (15 Haziran 2017): https://www.un.org/sport2005/a_year/IYSPE_Report_FINAL.pdf
- Bulgu, N. (1997). Spor kurumunda cinsiyet ayrımı: Haber fotoğraflarına yansıyan toplumsal değerler. Spor Bilimleri Dergisi, 8(2), 26-37.
- E-akademi Hukuk Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık Dergisi Sayı 40, Haziran 2005
- International Working Group on Women and Sport (IWG). (1998). Windhoek Action Plan. [Windhoek eylem planı]. Erişim Tarihi (15 Haziran 2017): http://iwg-gti.org/common_up/iwg-new/files/Windhoek_call_for_action_e.pdf
- International Working Group on Women and Sport (IWG). (2014). Brighton plus Helsinki declaration on women and sport. [Brighton Plus Helsinki kadın ve spor bildirgesi]. Erişim Tarihi (11 Haziran 2017): [http://iwg-gti.org/common_up/iwg-new/files/Helsinki-calls-the-world-of-sport-to-LEAD-THE-CHANGE-BE-THE-CHANGE\(1\).pdf](http://iwg-gti.org/common_up/iwg-new/files/Helsinki-calls-the-world-of-sport-to-LEAD-THE-CHANGE-BE-THE-CHANGE(1).pdf)
- İstanbul Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü. (2017). Aktifiz toplumun içindeyiz; 0-29 yaş çocuk ve gençler için bütünlük fiziksel aktivite merkezi. Erişim adresi:<http://istanbul.aile.gov.tr/projeler/aktifiz-toplumun-icindegiz-029-yas-cocuk-ve-gencler-i%CC%87cin-butunlesik-fiziksel-aktivite-merkezi>
- Fişek, K. (1983). Türkiye'de spor. İçinde Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, c. 8, (s. 2178). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı. (2017). İstatistikler. Erişim Tarihi: <http://sgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/175/105/Istatistikler>

- Hacısofıtaoğlu, İ., & Koca, C. (2011). "Delikanlı gibi yaşayın, Delikanlı gibi oynayın": Eril bir alan olarak spor medyası üzerine bir inceleme. İ. Erdoğan (Ed.), *Medyada hegemonik erkek(-lik) ve temsil* (s.69-94). İstanbul: Kalkedon Yayıncılık.
- Heggie, V. (2010). Testing sex and gender in sports; reinventing, reimagining and reconstructing histories. *Endeavour*, 34(4), 157–163.
- Hovden, J., & Pfister, G. (2006). Gender, power and sports. *Nora: Nordic Journal of Women's Studies*,14(1), 4–
- International Olympic Committee (IOC). (2004). Olimpik antlaşma. Erişim Tarihi (15 Haziran 2017): http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Upload/Menu/624923_ioc_antlasmasi.pdf
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2008). Toplumsal cinsiyet eşitliği eylem planı 20082013. Erişim adresi: <https://kadininstatusu.aile.gov.tr/ulusal-eylem-planlari/toplumsal-cinsiyet-esitligi-ulusal-eylem-planlari>
- Kadınlar için Spor ve Fiziksel Aktivite Derneđi (KASFAD). (2012). Kadınların spor ve fiziksel aktiviteye katılımı raporu. Erişim adresi: <http://www.kasfad.org/category/raporlar>
- Kadınlar için Spor ve Fiziksel Aktivite Derneđi (KASFAD). (2014). Türkiye'de üniversiteli kadın ve erkeklerin fiziksel aktivite ve spora katılımı. Erişim adresi: http://www.kasfad.org/wp-content/uploads/KASFAD_2014_Rapor.pdf
- Kadınlar için Spor ve Fiziksel Aktivite Derneđi (KASFAD). (2017). Spor eğitimi alanında toplumsal cinsiyet eşitliği. Erişim adresi: <http://www.kasfad.org/kasfad-2017-raporu-yayimlandi.html>
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2008). Toplumsal cinsiyet eşitliği eylem planı 20082013. Erişim adresi: <https://kadininstatusu.aile.gov.tr/ulusal-eylem-planlari/toplumsal-cinsiyet-esitligi-ulusal-eylem-planlari>
- Kadınlar için Spor ve Fiziksel Aktivite Derneđi (KASFAD). (2012). Kadınların spor ve fiziksel aktiviteye katılımı raporu. Erişim adresi: <http://www.kasfad.org/category/raporlar>
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1982) *Sex Roles, Family and Community in Turkey*, Indiana University Turkish Studies 3, Indiana.
- Koca, C. (2004) "Beden eğitimi dersinde toplumsal cinsiyet rollerinin yapılandırılması", *Kadın Çalışmalarında Disiplinlerarası Buluşma, Güzel Sanatlar Fakültesi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul*.
- Koca, C. (2016). Cinsiyetlendirilmiş bir sosyal alan olarak spor. İ. Erdoğan (Ed.), *Sporun toplumsal cinsiyetin halleri* (s. 18-39). Ankara: Spor Yayınevi.
- Koca, C. (2018). *Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Projesi., Haritalama ve İzleme Çalışması., CEİD YAYINLARI:*
- Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı., T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü 2008–2013 2008-ANKARA*
- Spor Genel Müdürlüğü., <http://sgm.gsb.gov.tr/>*
- Türkiye Olimpiyat Komitesi. (2017). Sporcularımız. <http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr>